Speech bij ALV Groningen 27 mei 2005

Op vrijdag en zaterdag 27 en 28 mei was de Algemene Ledenvergadering van de VVD, deze keer in Groningen.

Dames en heren, vrienden liberalen,

Ik hoop dat Nederland 'Ja' gaat zeggen tegen dit nieuwe Verdrag. Negen landen hebben dat al gedaan, waaronder Italië, Spanje en sinds vanmiddag Duitsland. Hopelijk wordt overmorgen Frankrijk nummer tien. En dan zijn wij aan de beurt.

Dit Verdrag verdient onze instemming. De tijd van plussen en minnen is geweest. Voor de VVD is het uiteindelijk een plus geworden:

• Het Verdag bezegelt de vrijheid die Europa sinds '89 herwon. Vrijheid en rechten voor 450 miljoen mensen.

• Het Verdrag is nodig voor onze veiligheid. Criminelen en terroristen houden zich niet aan landsgrenzen.

• Het Verdrag is goed voor banen. Op die grote Europese markt verdienen wij Nederlanders onze boterham.

Vrijheid. Veiligheid. Werk. Zo simpel is het. Genoeg voor een volmondig Ja. Zoals de VVD al vijftig jaar Ja zegt tegen Europa, steeds beraden en met reden. Maar moord en brand moeten we er niet voor roepen. Met een Nee breekt de oorlog niet uit. Ook het licht gaat niet uit. Dat is onzin.

Waar ik ook boos van word, zijn de grote, valse verhalen van de tegenstanders:

'Nederland verdwijnt'. Nee integendeel! Dit Verdrag bewaakt duidelijker dan ooit tevoren de grenzen van wie wij zijn. De Koningin, de softdrugs, het homohuwelijk, de uitkeringen: allemaal van onszelf. Nederland blijft Nederland!

'We komen onder de plak van de grote landen.' Nee integendeel! De groten kunnen niets zonder de kleinen. Pas met 15 van de 25 landen kan de Unie wat gaan doen. En bovendien, hoezo zijn wij klein? Weg met die Kleinstaaterei!

Het referendum gaat over onze toekomst in de Europese Unie. De regering heeft al Ja gezegd tegen de Grondwet. De Tweede Kamer vraagt nu een stemadvies aan de bevolking. Het is niet prettig als dat advies Nee luidt, want een overgrote Kamermeerderheid wil eigenlijk Ja zeggen. Dus dan zou de Kamer moeten kiezen. Tussen aan de ene kant het Ja van de regering en het landsbelang.

En aan de andere kant een Nee van de bevolking die wij als Kamer vertegenwoordigen. Dat is een moeilijke beslissing, waar wij als Tweede-

Kamerfractie mee worstelen. Juist wij liberalen moeten daarbij één ding goed in de gaten houden. De burger is niet dom. Hij kan in een referendum over meer kwesties een verstandige mening hebben dan over een gokhal, een autovrije zondag of een Huis van de Geschiedenis aan de Grote Markt. Juist voor een zaak als de Europese Grondwet die elke burger, elke kiezer, aangaat, is een referendum een overtuigend politiek instrument.

Zie hoe er nu voor het eerst debat is. Van Ali B. tot Ronald Plasterk. In dat kader kan ik bepaalde zure opmerkingen niet plaatsen.

De nette heren van D66 moeten er na veertig jaar nog aan wennen. De oud-minister van Bestuurlijke Vernieuwing, Thom de Graaf, heeft nu spijt van het referendum. Het is te moeilijk voor de gewone burger!! Ik geef u eerlijk toe: dat valt me ontzettend tegen.

One man one vote, maar toch een beetje bang voor de kiezer. Hartstochtelijk voorstander van het referendum..., maar alleen als de uitslag bevalt. Alsof de kroonjuwelen wel uit de kast mogen, maar alleen op het eigen feestje.

En als de kiezer in meerderheid Nee zegt? Dat is dan de consequentie van een rationele beslissing in een tijdperk waarin de burger niet met zich laat sollen.

Ik begrijp de zorgen over de snelle uitbreiding. Ja het ging snel met de nieuwe landen. Maar zie waar ze vandaan komen, zie hoeveel offers ze hebben getroost, hoe ze een straffer 'liberaler' beleid dan wij hebben gevoerd. Dat hebben ze allemaal gedaan in het zicht van EU-lidmaatschap. En dan zouden we hen in de steek hebben gelaten? Nadat zij veertig jaar hebben gezucht onder het juk van de communistische dictatuur? Dat zou niet solidair zijn geweest. En zijn we geen solidaire natie?

Dan het veto. Ja, dat raken we op een paar extra punten kwijt. In mijn achtjarige relatie met Brussel - vier aar Landbouw en vier jaar Buitenlandse Zaken - heb ik ervaring met Raden met en zonder veto. In de Raad van Ministers van Buitenalndse Zaken geldt het veto. Eén enkel land kan een goede zaak voor het geheel van de Unie blokkeren. Zo stagneert nu het asiel- en migratiebeleid. In de nieuwe situatie zal het met asiel en migratie zo zijn als in de Landbouwraad; die kent geen veto.

Zonder veto moet je voortdurend overtuigen, argumenten wegen, weten waar je staat. Dan zit er een premie op slim onderhandelen voor jezelf, en komt er vaart in gezamenlijk Europees beleid. Maar dan moet je wèl een standpunt hebben en weten wat je wilt. Schort het daar niet aan?

Juist wat dat betreft staat er op 1 juni veel op het spel. Ja of Nee betekent: Welk signaal geven we af aan de rest van Europa? Welk beeld van Nederland tonen we aan de wereld?

Geen land in Europa - en misschien ook niet daarbuiten - is zo defaitistisch, anti-chauvinistisch en tegelijk zo zelfgenoegzaam als ons land. Ons avonturisme uit de 17e eeuw, ons ondernemerschap uit de 19e en 20e eeuw, onze culturele hoogstandjes, alles lijkt weg te ebben en we lijken er soms geen traan om te laten. De begrippen 'trots' laat staan 'nationale trots' zijn jarenlang belachelijk gemaakt.

Natuurlijk, er wordt in ons land hard gewerkt, ondernemerschap bedreven, uitgevonden en gecreëerd. Maar het totale klimaat moet anders, willen wij onze positie behouden. Wij hebben behoefte aan dynamiek.

De mogelijkheden zijn er. Nederland is een rijk land, een van de tien rijkste landen ter wereld. En met zijn hoogopgeleide inwoners, zijn geestelijk en cultureel erfgoed, zijn bedrijven, zijn havens en luchthaven, tot nog veel meer in staat. Weet u dat wij wereldwijd de zesde afzetmarkt van China zijn. De zesde afzetmarkt! Omdat wij de poort naar Europa zijn. Wij moeten dus niet met onze rug naar Europa gaan staan. Nederland is de grootste investeerder in Roemenië, de tweede investeerder in Duitsland, de derde in de Verenigde Staten. Geen reden om ons klein te maken. Zag u Joschka Fischer? Hij had gelijk!

Wij zijn klaar om in de Unie de economische strijd aan te gaan, met iedereen. Wij zijn klaar om coalities te smeden, met wie we nodig hebben. Wij mogen trots zijn op onszelf!

Dit geweldige land heeft een impuls nodig. De Schwung moet er weer terug in. En wie heeft daar het programma en de ideeën voor, wie de talenten en de mensen, wie de ambitie en de geest? Vrienden liberalen, dat zijn wij!

Hoe halen wij het beste in onszelf naar boven? Hoe mobiliseren wij de onbenutte krachten van ons land? Hoe doorbreken we het wantrouwen tussen politiek en bevolking dat het bestuur verlamt?

Na verschijning waren de kranten vol lof. Van de Volkskrant tot De Telegraaf: iedereen zag dat het liberalisme in Nederland een nieuwe beweging inzette, dat de VVD een rol opeist bij het bepalen van de toekomst van ons land. En u bent daarbij.

Wat mij meteen beviel, was het zelfbewustzijn van het stuk. Er spreekt trots uit. Trots op wat liberalen in het verleden tot stand hebben gebracht. Wat wij tijdig al hebben gezien. Met scherpe blik kwamen we tot heldere keuzes.

• Voor werk, tegen uitkeringsfabrieken (Wiegel)

• Voor degelijkheid, tegen regeren op de pof (Zalm)

• Voor burgerschap, tegen multiculturele verdwazing (Bolkestein)

Bouwend op deze liberale traditie worden in het Manifest grenzen verkend, bakens verzet. Prima zijn de ideeën over veiligheid, werk en onderwijs. Dat is de liberale ‘software’. Maar het Manifest heropent ook de discussie over de 'hardware', over de staatsinrichting. Daar ben ik blij mee. Niet uit persoonlijk hobbyïsme. Dan kan ik beter gaan fietsen in de duinen. Nee, de hardware is alleen het middel, geen doel. En die hardware moet worden opgevoerd.

Wij hebben nu een stationair draaiende motor. Of anders gezegd, we rijden met dertig kilometer per uur op de snelweg. Een soort permanent filerijden. Daar zouden wij als hardwerkende VVD'ers toch vanaf moeten willen. Net zo goed als we van die echte files afwillen!

Het doel is niet de motor, het doel is onze plannen te verwezenlijken, een vrijere samenleving te maken. Dan heb je een overheid nodig die wat kan, een staat waar de burger greep op heeft. 'Daar ligt de sleutel tot behoud van de vrijheid', zegt Dales terecht. 'Zonder staat geen burgerlijke en politieke vrijheid, geen eerlijke markt, geen goed georganiseerde samenleving, geen openbare orde. De liberale vrijheid moet daarom soms worden veroverd op, soms met de staat.'

Met herwonnen liberale kracht kunnen we samen dingen bereiken, nieuwe keuzes voor ons land afdwingen:

• Voor Nederland, tegen de zelfontkenning

• Voor goed onderwijs, tegen kinderen zonder kansen

• Voor lagere lasten, tegen socialistische spilzucht

• Voor ondernemingszin, tegen de regelneverij

• Voor de buurt, tegen de verloedering

• En steeds: voor ambitie, tegen verstarring

Net als Nederland in Europa, moet ook de VVD zich niet kleiner maken dan we zijn. De VVD is een grote en krachtige partij, in het hart van de politiek. Wat geldt voor Nederland in Europa, geldt ook voor ons:

Wij zijn klaar om de strijd aan te gaan, met iedereen. Wij zijn klaar om coalities te smeden, met wie we nodig hebben. Wij mogen trots zijn op onszelf!

En u bent deel van dat avontuur. Doe mee!